

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

Nr 380

Unia Europejska w 10 lat po największym rozszerzeniu

Redaktorzy naukowi
Ewa Pancer-Cybulska
Ewa Szostak

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2015

Redaktor Wydawnictwa: Teresa Zielińska
Redaktor techniczny i korektor: Barbara Łopusiewicz
Łamanie: Adam Dębski
Projekt okładki: Beata Dębska

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się
na stronach internetowych Wydawnictwa
www.pracnaukowe.ue.wroc.pl
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2015

ISSN 1899-3192
ISBN 978-83-7695-439-4

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk i oprawa:
EXPOL, P. Rybiński, J. Dąbek, sp.j.
ul. Brzeska 4, 87-800 Włocławek

Spis treści

Wstęp.....	11
------------	----

Część 1. Procesy rozwojowe krajów i regionów Europy – konwergencja czy dywergencja?

Jan Borowiec: Konwergencja regionalna w Unii Europejskiej.....	15
Leszek Cybulski: Dywergencja rozwoju regionalnego w krajach UE po 2000 roku a polityka spójności.....	26
Zofia Hasińska: Regionalne zróżnicowanie zmian zatrudnienia w Polsce w okresie integracji europejskiej	39
Jarosław M. Nazarczuk: Kryzys gospodarczy a zróżnicowanie regionalne w UE.....	50
Pasquale Tridico: Ten years after the accession of Central and Eastern Europe countries in the EU: evaluation in comparison to the transition in former Soviet Republic.....	60
Zhanna Tsaurkubule, Alevtina Vishnevskaja: Some aspects of economic development of the Latvian market during 10 years of its membership in the European Union.....	82
Dilara Usmanova: Enhancement of the methodological and systematic founda- tion for monitoring socio-economic developments in Latvian regions..	94
Agnieszka Wojewódzka-Wiewiórska: Zmiany poziomu rozwoju społecz- no-ekonomicznego powiatów w Polsce a pozyskiwanie środków z UE....	102

Część 2. Polityka spójności społecznej, gospodarczej i terytorialnej jako narzędzie rozwoju Unii Europejskiej

---

Wojciech Bożek: Znaczenie i wysokość środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej jako kategorii środków publicznych.....	117
Krystian Heffner, Piotr Gibas: Polityka spójności UE a obszary funkcyjnal- ne centrów regionalnych w Polsce.....	127
Natalia Konopińska: Polityka spójności a obszary górskie na przykładzie programu „Alpine Space”.....	139
Joanna Kudelko: Nowy model europejskiej polityki spójności i jego możli- we konsekwencje dla rozwoju społeczno-gospodarczego w Polsce.....	150
Marek Pieniążek, Dominika Rogalińska: Statystyka publiczna w procesie monitorowania wymiaru terytorialnego polityki spójności	158

Magdalena Pronobis: Fundusze strukturalne w roli kapitału wysokiego ryzyka: skala i przesłanki interwencji.....	166
--	-----

Część 3. Beneficjenci polityki spójności

Adam A. Ambroziak: Prawne i ekonomiczne aspekty pomocy regionalnej w Polsce po akcesji do UE.....	177
Maria Bucka: Rozwój małych i średnich przedsiębiorstw w okresie realizacji polityki spójności w 2007-2013	189
Barbara Kryk: Rozwój przedsiębiorczości kobiet w Polsce jako wyraz realizacji unijnej polityki równości	197
Paweł Mańczyk: Opodatkowanie pomocy finansowej z Funduszu Spójności	207
Beata Skubiak: Czy fundusze strukturalne rozwijają województwo zachodniopomorskie?.....	215
Justyna Socińska: Rola i znaczenie Programu Leader w rozwoju obszarów wiejskich w latach 2007-2013 na przykładzie województwa opolskiego ..	225
Piotr Szamrowski, Adam Pawlewicz: Praktyczne aspekty wdrażania podejścia Leader na przykładzie Lokalnych Grup Działania i Lokalnych Grup Rybackich funkcjonujących w województwie warmińsko-mazurskim.....	233
Katarzyna Tracz-Krupa: Analiza wpływu Europejskiego Funduszu Społecznego na rozwój zasobów ludzkich w Polsce	245
Anna Tutak: Zmiany w podejściu do świadczenia usług szkoleniowych w ramach EFS w latach 2004-2013	256
Magdalena Wojarska, Izabela Zabielska: Samorząd lokalny jako beneficjent funduszy unijnych (na przykładzie gmin województwa warmińsko-mazurskiego)	266

Część 4. Wiedza i innowacje a polityka spójności Unii Europejskiej

---

Małgorzata Dziembala: Wspieranie inteligentnych specjalizacji regionów w Unii Europejskiej w warunkach globalizacji	279
Dorota Kwiatkowska-Ciotucha: Programy rozwojowe uczelni szansą wzbogacenia oferty i podniesienia jakości kształcenia w polskich szkołach wyższych	289
Dorota Murzyn: Innowacyjność w polityce spójności Unii Europejskiej.....	301
Aleksandra Nowakowska: Inteligentne specjalizacje regionalne – nowa idea i wyzwanie dla polityki regionalnej	310
Agata Surówka: Innowacyjność województw Polski Wschodniej na tle kraju	319

Nataliya Tyuleneva, Anastasia Lisnyak: Social and economic development of regions based on cluster programs: European and Russian experience .	327
Monika Zadrożniak: Wyrównywanie szans edukacyjnych w ramach polityki spójności jako kierunek poprawy jakości życia mieszkańców obszarów wiejskich w Polsce	334

Część 5. Problemy rozwoju regionalnego

Bernadeta Baran: Terytorialne odniesienie działań rozwojowych w Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego	345
Aranka Ignasiak-Szulc, Ireneusz Jaźwiński: Pozycja ustrojowa samorządu województwa w kontekście jego roli w polityce rozwoju w Polsce	356
Łukasz Olipra: Dostępność usług transportu lotniczego jako czynnik lokalizacji inwestycji zagranicznych na Dolnym Śląsku.....	368
Ewa Pancer-Cybulska: Europejskie Ugrupowania Współpracy Terytorialnej (EUWT) w pakiecie legislacyjnym na okres programowania 2014-2020	383
Ewa Szostak: Umowa Partnerstwa a Regionalny Program Operacyjny dla Dolnego Śląska na lata 2014-2020	394
Paweł Wacek: Rozwój gospodarczy a systemy transportowe regionów Polski.....	406
Alicja Zakrzewska-Półtorak: Wybrane aspekty rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego województwa dolnośląskiego po wejściu do Unii Europejskiej.....	416

Część 6. Rozwój społeczno-gospodarczy w Europie i problemy integracji

---

Iwo Augustyński: Struktura zadłużenia firm polskich na tle wybranych krajów europejskich na tle kryzysu z 2008 roku	429
Tetiana Girchenko: Formation of competitiveness of Ukrainian banks under the influence of foreign capital	443
Zbigniew Jurczyk, Barbara Majewska-Jurczyk: Model ochrony konsumentów w Unii Europejskiej	453
Danuta Kabat-Rudnicka: Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego RP w kluczowych kwestiach integracji europejskiej. Uwagi na marginesie polskiego członkostwa w Unii Europejskiej	465
Lidia Kłos: Rzeczowy wymiar polityki spójności w rozwoju branży wodno-kanalizacyjnej w Polsce	472
Zbigniew Mikołajewicz: Bezpieczeństwo energetyczne w polityce spójności Unii Europejskiej	481

Danuta Milaszewicz: Jakość rządzenia a rozwój społeczno-gospodarczy w krajach UE	491
Anna Nowak, Katarzyna Domańska: Konkurencyjność rolnictwa Polski Wschodniej w aspekcie zrównoważonego rozwoju.....	501
Zhanna Tsaurkubule: Improving social policy of Latvia as a factor of sustainable development of the state.....	510
Grażyna Węgrzyn: Zmiany strukturalne na rynku pracy – modernizacja czy stagnacja?	525

Summaries

Jan Borowiec: Regional convergence in the European Union	25
Leszek Cybulski: Divergence of regional development in the EU after 2000 and Cohesion Policy.....	38
Zofia Hasińska: Regional differentiation of changes in employment in Poland in the period of EU integration.....	49
Jarosław M. Nazarczuk: Economic crisis and regional inequalities in the European Union.....	59
Pasquale Tridico: Dziesięć lat po przystąpieniu krajów centralnej i wschodniej Europy do Unii Europejskiej: porównanie z przemianami w byłym Związku Radzieckim	81
Zhanna Tsaurkubule, Alevtina Vishnevskaja: Wybrane aspekty rozwoju ekonomicznego rynku Łotwy w ciągu dziesięciu lat jej członkostwa w Unii Europejskiej.....	93
Dilara Usmanova: Udoskonalanie metodologicznej i systematycznej organizacji monitorowania rozwoju społeczno-ekonomicznego regionów łotewskich.....	101
Agnieszka Wojewódzka-Wiewiórska: Districts changes in the socio-economic development level in Poland and obtaining EU funds.....	113
Wojciech Bożek: Significance and amount of funds from the budget of the European Union as a category of public resources.....	126
Krystian Heffner, Piotr Gibas: EU cohesion policy and functional areas of regional centres in Poland	135
Natalia Konopińska: “Alpine Space Programme” as an example of implementation of cohesion policy in mountain areas	149
Joanna Kudelko: New model of the European cohesion policy and its implications for social and economic development in Poland.....	157
Marek Pieniążek, Dominika Rogalińska: Public statistics in the process of monitoring of territorial dimension of cohesion policy.....	165
Magdalena Pronobis: Structural funds as venture capital: scale and conditions for intervention.....	174

Adam A. Ambroziak: Legal and economic aspects of regional state aid in Poland after the accession to the EU	188
Maria Bucka: Development of small and medium-sized enterprises during the implementation of cohesion policy in 2007-2013	196
Barbara Kryk: Development of women's entrepreneurship in Poland as a form of EU policy implementation of gender equality and employment ...	206
Paweł Mańczyk: Taxation of the financial assistance from the Cohesion Fund	214
Beata Skubiak: Do the structural funds develop Western Pomerania?	224
Justyna Socińska: Role and importance of Leader in the development of rural areas in 2007-2013 on the example of the Opole Voivodeship	232
Piotr Szamrowski, Adam Pawlewicz: The practical aspects of the implementation of the LEADER approach on the example of the LAGs and Fisheries Local Action Groups operating in the Warmia and Mazury Voivodeship	243
Katarzyna Tracz-Krupa: Analysis of the European Social Fund impact on the human resource development in Poland	255
Anna Tutak: Changes in approach to training programs conducted under Europejski Fundusz Społeczny fund in years 2004-2013	264
Magdalena Wojarska, Izabela Zabielska: Local government as a beneficiary of EU funds (on the example of the municipalities of the Warmia and Mazury Voivodeship)	275
Małgorzata Dziembala: Supporting of smart specialization of regions in the European Union in a globalized market	288
Dorota Kwiatkowska-Ciotucha: Development programs of universities as an opportunity for developing educational offer and improving the quality of teaching at Polish universities	300
Dorota Murzyn: Innovativeness in EU cohesion policy	309
Aleksandra Nowakowska: Regional smart specializations – a new idea and a challenge for regional policy	318
Agata Surówka: Innovativeness of Eastern Poland voivodeships compared with other regions	326
Nataliya Tyuleneva, Anastasia Lisnyak: Rozwój społeczno-gospodarczy regionów na podstawie programów klastrowych: doświadczenia Unii Europejskiej i Rosji	333
Monika Zadrożniak: Equalization of educational opportunities within the framework of cohesion policy as a way to improve the quality of life for residents of rural areas in Poland	342
Bernadeta Baran: Territorial dimension in the development strategy for the Lower Silesian Voivodeship	355

Aranka Ignasiak-Szulc, Ireneusz Jaźwiński: Legal status of voivodeship self-government in the context of its role in the development policy in Poland	367
Lukasz Olipra: Accessibility of the air transport services as a determinant of foreign investments location in Lower Silesia.....	381
Ewa Pancer-Cybulska: European Groupings of Territorial Cooperation (EGTC) in the legislative package for the 2014-2020 programming period.....	393
Ewa Szostak: Partnership Agreement and Regional Operational Program for Lower Silesia for the years 2014-2020.....	405
Paweł Wacek: Economic development and Polish transportation systems.....	415
Alicja Zakrzewska-Półtorak: Selected aspects of socio-economic and spatial development of Lower Silesian voivodeship after joining the European Union	426
Iwo Augustyński: Comparison of the debt structure of Polish companies with selected EU member countries against the background of the financial crisis from 2008.....	442
Tetiana Girchenko: Kształtowanie się konkurencyjności banków ukraińskich pod wpływem obcego kapitału.....	452
Zbigniew Jurczyk, Barbara Majewska-Jurczyk: Model of consumer protection in the European Union.....	464
Danuta Kabat-Rudnicka: Polish Constitutional Court's jurisdiction on the key issues of the European integration. Remarks on Poland's membership in the European Union.....	471
Lidia Kłos: Material dimension of cohesion policy in the development of the water-sewage industry in Poland.....	480
Zbigniew Mikołajewicz: Energy security in the cohesion policy of the European Union.....	490
Danuta Miłaszewicz: Governance quality vs. socio-economic development in the European Union.....	500
Anna Nowak, Katarzyna Domańska: Sustainable development approach in agriculture competitiveness of Eastern Poland	509
Zhanna Tsaurkubule: Poprawa polityki społecznej Łotwy jako czynnik zrównoważonego rozwoju państwa.....	524
Grażyna Węgrzyn: Structural changes in the labour market – modernisation or stagnation?.....	534

Małgorzata Dziembała

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

WSPIERANIE INTELIGENTNYCH SPECJALIZACJI REGIONÓW W UNII EUROPEJSKIEJ W WARUNKACH GLOBALIZACJI

Streszczenie: W artykule omówiono wpływ procesu globalizacji na sytuację europejskich regionów. Beneficjentami procesu globalizacji są te regiony, które włączają się w międzynarodowe powiązania i podejmują działania, uwzględniając perspektywę międzynarodową, a nawet globalną. Rozwijanie inteligentnych specjalizacji jest ważne w kontekście kreowania strategii regionów, które to strategie odpowiadałyby na wyzwania, jakie proces globalizacji niesie ze sobą. Niektóre z regionów UE uczyniły ten kierunek wsparcia priorytetowym i z wypracowanych przez nie rozwiązań dotyczących tworzenia strategii inteligentnych specjalizacji, przyczyniających się do transformacji gospodarek regionalnych, należy skorzystać.

Słowa kluczowe: globalizacja, inteligentna specjalizacja regionów, przewaga konkurencyjna.

DOI: 10.15611/pn.2015.380.25

1. Wstęp

Proces globalizacji związany z rosnącą dynamiką wymiany handlowej, z intensyfikacją przepływu kapitału, wymiany wiedzy i międzynarodowej migracji pracowników jest niezwykle złożony i wielowymiarowy. Jednym z jego przejawów jest wzrost współzależności i powiązań nie tylko pomiędzy krajami, lecz i jednostkami terytorialnymi, które stają się coraz bardziej otwarte. Równocześnie następuje intensyfikacja konkurencji, na którą wystawione są poszczególne podmioty. Globalizacja, konkurencja i innowacja stanowią obecnie wzajemnie powiązane ze sobą zjawiska [Gorzelałak 2003].

Globalizacja podlega ewolucji, pojawiają się bowiem jej nowe trendy oddziałujące z różną intensywnością na poszczególne kraje i funkcjonujące w ich ramach przedsiębiorstwa. Jej wpływ został uwidoczniiony nie tylko na poziomie firm i sektorów, które osiągały korzyści skali ze względu na możliwość realizacji produkcji tam, gdzie koszty pracy były najtańsze. Obecnie dokonuje się globalizacja (relokacja) funkcji i zadań, następuje proces offshoringu i outsourcingu sektora usługowego i funkcji (obejmując nie tylko offshoring w sektorze przemysłu). Kolejnym

trendem jest dezindustrializacja i nastanie gospodarki usługowej. Powstają nowe, ponadgraniczne relacje wynikające z poszukiwania przez przedsiębiorstwa specyficznych czynników, w tym lokalnych zasobów o większej wartości dodanej, m.in. wiedzy [*Regions benefiting...* 2009]. Ten kompleks złożonych zjawisk powoduje, iż w gospodarce globalnej zachodzą równocześnie procesy wyrównywania poziomu rozwoju oraz różnicowania. O ile wyrównywanie poziomu rozwoju dokonuje się w skali międzynarodowej, pomiędzy krajami, o tyle różnicowanie postępuje w ich obrębie [Gorzela 2009]. Implikacje przestrzenne procesu globalizacji zatem istnieją i są bardzo zróżnicowane. Poszczególne jednostki terytorialne charakteryzują się bowiem odmienną podatnością na oddziaływanie procesu globalizacji. Regiony muszą podejmować działania, w tym wpływające na strukturę ich gospodarek, w celu zminimalizowania pojawiających się zagrożeń, a równocześnie na rzecz wykorzystania szans, które mogą przyspieszyć rozwój tych jednostek terytorialnych. Koncepcja inteligentnej specjalizacji, obecnie wdrażana w UE, jest odpowiedzią na proces globalizacji i jego konsekwencje. Powinna stać się ważnym elementem strategii regionów na rzecz ich adaptacji do zmienionych warunków kreowanych przez globalizację.

Celem artykułu jest określenie wpływu procesu globalizacji na sytuację regionów w UE i wskazanie na znaczenie rozwijania inteligentnych specjalizacji regionalnych w kontekście kreowania takich strategii regionów, które odpowiadałyby na wyzwania, jakie proces ten niesie ze sobą. Przedstawione zostaną działania podejmowane na rzecz wspierania inteligentnych specjalizacji w wybranych regionach UE, w tym również w regionie polskim.

2. Wpływ procesu globalizacji na rozwój regionów

Proces globalizacji jest bardzo złożony i z różną siłą oddziałuje na rozwój gospodarek krajowych i zlokalizowanych w nich przedsiębiorstw (zob. [Huwart, Verider 2013]). Globalizacja niesie ze sobą na ogół pozytywne skutki dla UE, jednakże rzeczywisty obraz konsekwencji, bardzo zróżnicowanych, uwidoczniony jest na poziomie regionów charakteryzujących się odmienną dynamiką wzrostu czy też sektorów [*Regions 2020...* 2009]. Regiony stanowią pewne synergiczne układy zasobów fizycznych i relacyjnych i współdziałanie to wzmacnia jeszcze bardziej globalizacja. Wpływa ona na proces koncentracji działalności gospodarczej, który obecnie ulega intensyfikacji. Jego najbardziej zaawansowaną formą są metropolie, miastaregiony [Scott, Storper 2003]. Globalizacja wpływa na rozwój układu gospodarczego i oddziałuje na jego strukturę różnymi kanałami. Proces ten wiąże się ze wzrostem aktywności gospodarczej na pewnych obszarach, a zatem i ze zwiększonym zapotrzebowaniem na pracowników, oraz z podniesieniem płac tych pracowników, którzy posiadają odpowiednie kwalifikacje. Dokonuje się również dyfuzja innowacji wśród przedsiębiorstw, co przekłada się na wzrost produktywności. Jednakże mogą się pojawić negatywne zmiany strukturalne będące wynikiem delokalizacji

aktywności gospodarczej, intensyfikacji konkurencji ze strony firm zagranicznych, na którą to konkurencję narażeni są miejscowi przedsiębiorcy. W rezultacie następuje obniżenie aktywności gospodarczej i poziomu życia mieszkańców zamieszkujących dany obszar. Wzrost gospodarczy, jak i wzrost dochodów dokonuje się przede wszystkim w regionach zdolnych do sprostania rosnącej konkurencji i do przyciągnięcia nowych inwestorów. Również napływ zagranicznych inwestycji sprzyja tworzeniu bardziej konkurencyjnego środowiska dla lokalnych podmiotów. Niektóre sektory, w szczególności o niskim stopniu zaawansowania technologicznego, nie będą w stanie sprostać tej konkurencji. W związku z tym wraz z odpływem inwestycji następuje migracja pracowników, a wzrost konkurencji, powodując dostosowania strukturalne regionów i sektorów, przyczynia się zarazem do utraty miejsc pracy [*Regions 2020...* 2009]. Skala efektów związanych z globalizacją będzie w regionach UE bardzo zróżnicowana [Cripps i in. 2009].

Dokonuje się oceny wrażliwości regionów na globalizację, co pozwala stworzyć wytyczne dla realizowanej polityki ekonomicznej (por.: [*Regions 2020...* 2009; Cripps i in. 2009; *Territorial Impact...* 2012; Capello i in. 2011]). Klasyfikację regionów według stopnia ich integracji z rynkiem globalnym, a tym samym i ocenę potencjalnych korzyści, które mogą odnieść, aktywnie uczestnicząc w procesie globalizacji, przeprowadzili R. Capello, U. Fratesi i L. Resmini, identyfikując cztery główne typy regionów (tab. 1).

Regiony określane mianem globalnych graczy charakteryzują się wysoką funkcjonalną/terytorialną integracją z rynkiem globalnym, specjalizują się w sektorach otwartych, tj. poszukujących nowych rynków, otwartych na konkurencję, a zarazem potrafiących osiągnąć korzyści wynikające z procesu globalizacji. W tego typu regionach wpływ globalizacji jest najsilniej uwidoczony. To przede wszystkim globalni gracze i, w mniejszym stopniu, regionalni odnoszą korzyści z procesu globalizacji [Capello i in. 2011]. Regiony te aktywnie uczestniczą w globalnym procesie innowacji lub też podejmują działania, aby się do niego włączyć. Dokonuje się bowiem proces globalizacji innowacji charakteryzowany poprzez następujące wymiary: międzynarodowe wykorzystanie technologii wytwarzanej na poziomie krajowym, globalne tworzenie innowacji i globalna współpraca naukowo-techniczna. Są to kategorie określające proces globalizacji i wzajemnie uzupełniające się, odnoszone do firm i poziomu narodowego [Archibugi, Iammarino 1999]. Regiony odgrywają w nim coraz aktywniejszą rolę. Globalizacja powoduje konieczność zintensyfikowania działań w regionach na rzecz poszukiwania przez nie wewnętrznych źródeł wzrostu, a zarazem zatrzymania odpowiednich aktywów stanowiących o tym wzroście. Stwarza także możliwości ponadgranicznej organizacji badań i produkcji oraz międzynarodowej współpracy [Regions and innovation... 2011].

Tabela 1. Klasyfikacja regionów według stopnia ich integracji z rynkiem globalnym

Wymiar funkcjonalny/ terytorialny Wymiar ekonomiczny	Stopień otwartości – powyżej średniej	Stopień otwartości – poniżej średniej
Specjalizacja przemysłowa w „otwartych” sektorach wzrostowych	<p>Globalni gracze:</p> <ul style="list-style-type: none"> – stanowią główne podmioty uczestniczące w procesie globalizacji – regiony otwarte, posiadają wymagane powiązania fizyczne i funkcjonalne z gospodarką światową – specjalizują się w sektorach podatnych na globalizację i wzrostowych – odgrywają znaczącą rolę w światowej wymianie handlowej pod względem atrakcyjności dla zagranicznych inwestycji bezpośrednich – są to przede wszystkim regiony specjalizujące się w usługach, chociaż zalicza się tu także i regiony specjalizujące się w przemysłach wzrostowych; „globalni gracze” to m.in. wszystkie obszary metropolitalne i regiony, w których zlokalizowane są stolice państw, obejmują większość Europejskich Metropolitalnych Obszarów Wzrostu – charakteryzują się wysokim poziomem technologicznym 	<p>Regionalni gracze:</p> <ul style="list-style-type: none"> – regiony wyspecjalizowane w sektorach „otwartych”, wzrostowych, podatnych na globalizację, potrafiące wykorzystywać korzyści ze specjalizacji – szybki rozwój gospodarczy tych obszarów wynika z obecności sektorów dynamicznych i otwartych – z istniejącego popytu w tych sektorach – posiadają niedostateczne powiązania (fizyczne i funkcjonalne) z innymi regionami gospodarki światowej – z uwagi na sektorową specjalizację tego typu regiony mogą odgrywać znaczącą rolę w gospodarce światowej, jednakże uniemożliwia to brak odpowiedniej struktury osadniczej – posiadają ograniczoną dostępność
Despecjalizacja w „otwartych” sektorach wzrostowych	<p>„Czyste” bramy:</p> <ul style="list-style-type: none"> – regiony, które charakteryzują się odpowiednimi powiązaniami, ale nie specjalizują się w sektorach o szybkiej dynamice wzrostu – zlokalizowane poza globalnymi przepływami handlowymi – stanowią „bramy” dla blisko położonych regionów, wyspecjalizowanych w branżach eksportowych 	<p>Lokalni gracze:</p> <ul style="list-style-type: none"> – regiony peryferyjne w procesie globalizacji, nie posiadają dostatecznych powiązań i odpowiedniej specjalizacji – ograniczenie rynku do pewnego zasięgu

Źródło: opracowanie na podstawie: [Capello i in. 2011].

Regionalna polityka innowacyjna musi uwzględnić kontekst globalny w ramach realizowanych działań. W związku z tym tworzenie powiązań z gospodarką globalną, a zatem rozwijanie połączeń globalny-lokalny, staje się kwestią zasadniczą.

Jest to możliwe poprzez przyjęcie bardzo zróżnicowanych strategii dostosowanych do konkretnych wymagań regionów (por. [Benneworth, Dassen 2011; Benneworth 2010]).

3. Wspieranie inteligentnych specjalizacji regionów w UE

Nowe uwarunkowania stojące przed UE spowodowały konieczność sięgnięcia do wcześniejszych koncepcji dotyczących rozwoju gospodarczego [*Innovation-Driven Growth...* 2013], które obecnie są redefiniowane. Promowana koncepcja inteligentnej specjalizacji, będąca przedmiotem szerokich rozważań (zob.: [*Knowledge for Growth...* 2009; *Innovation-Driven Growth...* 2013; *Przewodnik Strategii...* 2012]) i podlegająca operacjonalizacji, stanowi nie tylko odpowiedź na lukę produktywności istniejącą pomiędzy USA a UE [Ortega-Argilés 2012, za: McCann, Ortega-Argilés 2013], lecz także na wyzwania związane z globalizacją, wobec których stoją regiony. Obecnie globalne łańcuchy wartości stanowiące formy organizacyjne, które umożliwiają firmom połączenie w sieci, pozwalają także przedsiębiorstwom w nich funkcjonującym lub tym, które do nich się dołączają, na dostęp do międzynarodowych rynków i poprawę swojej pozycji. W ramach globalnego łańcucha wartości, posiadającego charakter dynamiczny, różne firmy dzielą się poszczególnymi działaniami w zakresie produkcji i marketingu towarów, a ich pozycja w tym łańcuchu często ulega zmianie. Funkcję organizatora tej globalnej sieci pełni firma najbardziej znacząca. Uzyskanie dostępu do sieci lub też utrzymanie się w niej jest bardzo ważne, również z uwagi na możliwość uczestniczenia w procesach innowacyjnych, a zarazem osiągnięcia korzyści z procesu globalizacji [Góra 2013].

W myśl koncepcji inteligentnej specjalizacji, dokonując wyboru dziedzin będących przedmiotem specjalizacji regionów, za priorytetowe należy uznać te, które umożliwią włączenie się do globalnego łańcucha wartości. W związku z tym ważne jest zidentyfikowanie sektorów, obszarów technologicznych, w których region może uzyskać przewagę nad innymi lokalizacjami, przy czym płaszczyzną odniesienia jest poziom europejski, międzynarodowy. Specjalizacja oznacza dokonanie wyboru priorytetowych działań (w których dany region będzie w stanie zapewnić sobie przewagę konkurencyjną nad innymi, nawet w skali światowej, opierając się na doskonałości), umożliwiających osiągnięcie masy krytycznej. Zasada pokrewieństwa (*relatedness*) dotyczy natomiast wykorzystania istniejącego potencjału w regionie przy wyborze najwłaściwszej przyszłej specjalizacji regionu [Del Castillo i in. 2012]. W związku z tym ważne jest wykorzystanie potencjalnej synergii pomiędzy istniejącą już działalnością a nową, która będzie rozwijana [Foray, Goenaga 2013]. W ramach tej koncepcji promowane jest powiązanie z innymi regionami, również w kontekście łączalności, tj. relacji i współzależności [McCann, Ortega-Argilés 2011; Charles i in. 2012]. Inteligentna specjalizacja podkreśla znaczenie naukowej, technologicznej i gospodarczej specjalizacji w zapewnieniu wzrostu gospodarczego [*Innovation-Driven Growth...* 2013]. Internacjonalizacja staje się integralnym ele-

Tabela 2. Wspieranie tworzenia inteligentnych specjalizacji w wybranych regionach UE

Nazwa regionu*	Wybrane działania na rzecz inteligentnej specjalizacji
1	2
<p>Berlin – miasto/stolica oparta na wiedzy Brandenburgia – strukturalny bezwład/region, w którym dokonuje się proces dezindustrializacji</p>	<p>Przemiany dokonujące się w całym regionie obejmującym Berlin i Brandenburgię odzwierciedlone spadkiem dynamiki wzrostu gospodarczego i wysoką stopą bezrobocia spowodowały konieczność przeciwdziałania tym negatywnym zjawiskom. W strukturze nakładów ponoszonych na B+R przeważały wydatki publiczne. Spadkowi zatrudnienia w przemyśle towarzyszył zarazem wzrost zatrudnienia w usługach intensywnie wykorzystujących wiedzę, co przyczyniało się do poprawy dynamiki regionu. Sektor B+R w regionie jest stosunkowo silnie rozwinięty. Region ten stał się atrakcyjny dla dużych inwestorów zagranicznych, występuje także duża liczba małych przedsiębiorców. Ważnym kierunkiem realizowanej polityki innowacyjnej w regionie stał się rozwój klastrów. Zwrócono także uwagę na poprawę B+R w sektorze prywatnym. Następnie wspólnie podjęte działania przyczyniły się do opracowania koncepcji Niemieckiego Regionu Stołecznego, uzgodniono wspólną strategię rozwoju. Spójna Strategia Berlina została przyjęta w 2005 r. W ramach polityki innowacyjnej skoncentrowano się na pięciu obszarach kompetencji, przyszłych obszarach współpracy klastrów. Brandenburgia opracowała także strategię o odmiennych obszarach specjalizacji (Land Brandenburg Innovation Concept, 2006 r.). Wspólnie podjęte działania zaowocowały opracowaniem przyszłych obszarów kompetencji wspólnych dla obu regionów. W 2009 r. zdecydowano o opracowaniu wspólnej strategii innowacji.</p> <p>Do podejmowanych inicjatyw zaliczyć należy międzyregionalną Strategię rozwoju klastrów InnoBB (przyjętą w 2011 r.) dla obu obszarów, w której zwrócono uwagę na konieczność transformacji potencjalnych klastrów w klastry należące do obszarów doskonałości (<i>fields of excellence</i>), a obecnie określane jako przyszłe dziedziny (<i>future fields</i>). Tymi dziedzinami są: gospodarka zdrowia, energia, transport, mobilność i logistyka, ICT i nowe media oraz optyka. Utworzono dwa fundusze kapitałowe typu venture w celu wsparcia innowacyjnych przedsiębiorstw. Źródłem finansowania podejmowanych inicjatyw na rzecz innowacji są m.in. fundusze strukturalne. Podkreśla się konieczność reorientacji B+R na rzecz rozwoju produktów i usług dostosowanych do wymagań rynku, wzmocnienia współpracy z podmiotami spoza regionu, co może wspierać rozwój innowacji.</p>
<p>Region Skania (<i>Skåne County</i>) w południowej Szwecji – hub wiedzy i technologii</p>	<p>Gospodarka regionu podlegała transformacji od końca lat 70. XX wieku. Tradycyjnie rozwój gospodarki regionu opierał się na przemyśle stoczniowym, jednakże dokonywały się przeobrażenia struktury gospodarki regionu na rzecz przemysłów wschodzących, które mogłyby przyjąć nowe technologie (tymi przemysłami były m.in. telekomunikacja, przemysł farmaceutyczny). Skutkiem przemian było przejście do gospodarki opartej na usługach, wzrost odnotowano również w usługach zaawansowanych powiązanych z biznesem, także w usługach konsumenckich.</p> <p>Lokalizacja regionu predestynuje go do podejmowania aktywnych działań dla wzmocnienia jego pozycji w środowisku międzynarodowym. W związku z tym wdrażano działania na rzecz strategii gospodarczej transformacji z uwzględnieniem kontekstu globalnego, mając na uwadze korzyści, jakie można odnieść z międzynarodowej współpracy. Proces dotyczący przygotowania Międzynarodowej Strategii Innowacji dla tego regionu rozpoczęto w 2007 r., badając i identyfikując potencjał regionu, przeprowadzając ewaluacje itd. W ramach prowadzonych prac sformułowano wizję regionu w 2020 r., kiedy to ma stać się regionem najbardziej innowacyjnym dzięki promowanej współpracy regionalnej, narodowej i międzynarodowej. Ma to nastąpić poprzez realizowane inwestycje na rzecz wzmocnienia kultury innowacji i potencjału innowacyjnego. Wśród sześciu opracowanych strategii mających na celu wzmocnienie potencjału innowacyjnego jedna dotyczy rozwijania międzynarodowej współpracy dla wzmocnienia międzynarodowej konkurencyjności. Zidentyfikowano pięć sektorów: przemysł spożywczy, nauki przyrodnicze, sektor ICT, środki przekazu (<i>moving media</i>), przemysł czystych technologii, które dzięki odpowiedniemu wsparciu mają zostać wzmocnione.</p>

1	2
<p>Prowincja Limburg – region oparty na usługach i zasobach naturalnych w kraju zasobnym w wiedzę (zachodnia Holandia) i hub wiedzy i technologii (południowa Holandia)</p>	<p>Prowincja Limburg, Noord Brabant, Vlaams-Brabant (Holandia), Limburg i Liège (prowincje belgijskie) oraz North Rhine-Westphalia (kraj związkowy Niemiec) tworzą TTR-ELAt (<i>Top Technology Region-Eindhoven Leuven Aachen triangle</i>) czołowy pod względem PKB, badań i innowacji. Już w 2008 r. holenderska prowincja Limburg i wymienione powyżej regiony podjęły wspólne działania w zakresie tworzenia Top Technology Region (TTR), tak aby poprzez innowacje wzmocnić międzyregionalną przewagę komparatywną. Uznano, iż współpraca w pewnych obszarach technologii pozwoli im uzyskać znaczącą pozycję w skali globalnej. Zakres współpracy transregionalnej realizowanej przez wymienione regiony został poszerzony o nowy obszar dotyczący innowacji. Już w 2006 r. podpisano umowę o współpracy pomiędzy holenderską prowincją Limburg a RWTH Aachen University, co zapoczątkowało dalsze aktywności partnerów z regionów. Zidentyfikowano sektory posiadające potencjał innowacyjny (są to: chemiczny i w zakresie zaawansowanych materiałów, systemy wysokiej techniki, nauki o zdrowiu), a zarazem znaczący potencjał wzrostu. Poprzez podejmowane inicjatywy mają zostać uzupełnione brakujące elementy w tzw. łańcuchu wiedza-umiejętności-zastosowanie w tych trzech sektorach, jak również mają zostać rozwinięte nowe powiązania. Organizacją TTR-ELAt kieruje Initiative Group.</p>
<p>Województwo śląskie – strukturalny bezwład/region, w którym dokonuje się proces dezindustrializacji</p>	<p>Region podlegający procesowi restrukturyzacji. Znajduje się wciąż w początkowej fazie rozwijania inteligentnej specjalizacji. Chcąc przełamać wizerunek regionu górniczego, promuje się jako „region z pozytywną energią”. Wspierane są klastry, parki technologiczne i inne przedsięwzięcia na rzecz innowacji z funduszy UE, jak i dotyczące rozwoju regionalnego. W Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2013-2020 zidentyfikowano inteligentne specjalizacje regionu i są to: energetyka, medycyna, technologie informacyjne i komunikacyjne. Obraz przyszłości regionu określono jako „ekosystem innowacji Województwa Śląskiego bazujący na dynamicznie zmieniających się środowiskach innowacyjnych” [<i>Regionalna Strategia...</i> 2012]. Wskazano na priorytety rozwoju ekosystemu innowacji, którymi są powiększanie i wewnętrzna integracja potencjału innowacyjnego regionu oraz kreowanie inteligentnych rynków dla technologii przyszłości^a.</p>

* Regiony przyporządkowano do poszczególnych kategorii regionów (określonych przez OECD) ze względu na ich innowacyjność.

^aNazwy priorytetów rozwoju za: [*Regionalna Strategia...* 2012].

Źródło: opracowanie własne na podstawie: [Ortega-Argilés 2012; *Innovation-Driven Growth...* 2013; *Regionalna Strategia...* 2012].

mentem strategii inteligentnej specjalizacji i dotyczy m.in.: współpracy klastrów, tworzenia i rozwijania strategicznych aliansów, prowadzenia wspólnych badań i rozwoju [*Guide to Research...* 2012]. Przykłady regionów UE, w których podjęto działania na rzecz wspierania inteligentnych specjalizacji, i ukierunkowanych na silne powiązanie tych jednostek terytorialnych z otoczeniem zewnętrznym, w tym międzynarodowym, przedstawiono w tabeli 2.

W regionie Skania wzmocnia się nie tylko powiązania wewnętrzne, lecz i międzynarodowe. Inne regiony wspólnie podejmują działania, aby wykorzystać istniejącą różnorodność. Przykład regionu Berlin-Brandenburgia pokazuje, że aby móc konkurować w środowisku międzynarodowym, ważne jest przyjęcie perspektywy ponadregionalnej i wspólne podjęcie działań. Przygraniczne regiony belgijskie, holenderskie i niemieckie rozszerzyły zakres współpracy o innowacyjność, intensy-

fikując już istniejące transgraniczne powiązania, wzmacniając potencjał tego obszaru. Stało się to możliwe dzięki określeniu nowych dziedzin aktywności, które uzupełniałyby te już istniejące w regionie, co dało podstawę do budowania przewagi konkurencyjnej regionu w przyszłości. Natomiast województwo śląskie zidentyfikowało trzy obszary mające stanowić o przyszłości tego regionu, zapoczątkowując działania na rzecz rozwijania inteligentnej specjalizacji.

W związku z tym specjalizację można traktować jako pewną drogę (strategię) rozwoju gospodarczego regionu. Jednakże ważne staje się właściwe zidentyfikowanie sytuacji wyjściowej regionu, co ma stanowić podstawę do wskazania przyszłych dziedzin specjalizacji, w tym poprzez określenie typu jego struktury gospodarczej, która może być odporna na zjawiska kryzysowe bądź też kryzysogenna z uwagi na obecność branż, które są wrażliwe i mają niską międzynarodową konkurencyjność. Wówczas będzie dokonywać się także ich transformacja gospodarcza [Klasik 2013]. Rozwijanie inteligentnych specjalizacji w regionach „ma wydobyć ich specyficzność, unikatowość i poprzez zmianę strategiczną angażującą te unikatowe atrybuty prowadzić do bardziej korzystnego i w miarę trwałego pozycjonowania takich regionów po części także w otoczeniu globalnym” [Klasik 2013]. Ważne staje się zatem dokonanie właściwego wyboru inteligentnych specjalizacji w kontekście wytyczania dalszych kierunków przebudowy i rozwoju regionu. Nie należy utożsamiać ich tylko z rozwojem przemysłu wysokiej techniki i intensywniejszym wspieraniem działań na rzecz poprawy innowacyjności. Konieczne jest bowiem uwzględnienie zróżnicowanych determinant rozwoju – nie tylko jego nowoczesnych czynników, lecz również i tradycyjnych, a zarazem należy dokonać wyboru takich dóbr, „[...] których wytwarzanie zapewni wszechstronny i trwały rozwój społeczno-gospodarczy regionu” [Górka, Łuszczuk 2013].

W świetle prowadzonych rozważań w opracowywanych strategiach inteligentnych specjalizacji należy uwzględnić konieczność rozwijania zewnętrznych powiązań regionów, także ze środowiskiem międzynarodowym, co umożliwi w dłuższej perspektywie nie tylko włączenie się tych regionów do globalnych przepływów wiedzy, lecz i dalszą ich integrację z rynkiem globalnym.

4. Zakończenie

Reasumując: w dobie globalizacji regionami „wygrywającymi” są te tworzące zróżnicowane powiązania z otoczeniem zewnętrznym, w tym międzynarodowym, budujące swoją przewagę konkurencyjną na tle innych regionów, również w skali globalnej, na podstawie istniejących lub potencjalnych atutów, tj. na podstawie lokalnych uwarunkowań.

Podejmowane działania dotyczące tworzenia inteligentnej specjalizacji powinny stać się elementem szerszej strategii regionów w warunkach globalizacji, w której kreowanie powiązań ze środowiskiem międzynarodowym oraz zidentyfikowanie sektorów ważnych dla łańcucha wartości i dla budowania przewagi konkurencyj-

nej jest zadaniem kluczowym. Podkreślić zarazem należy, iż kryzys gospodarczy, którego konsekwencji w zróżnicowany sposób doświadczyły europejskie regiony, jeszcze mocniej uwypuklił konieczność powrotu do polityki przemysłowej w UE i zarazem budowania nie tylko nowoczesnego sektora usług, lecz przede wszystkim nowoczesnych przemysłów, również w ramach strategii inteligentnej specjalizacji. W związku z tym kwestie dotyczące realizowania inteligentnej specjalizacji w UE należy rozważać w kontekście szerszym – wdrażania nowoczesnej polityki przemysłowej w UE w dobie globalizującej się gospodarki.

Literatura

- Archibugi D., Iammarino S., 1999, *The policy implications of the globalisation of innovation*, Research Policy, no. 28, s. 317-336.
- Benneworth P., 2010, *Globalisation and Regional Studies for the 21st Century. Beyond 'Global Pipelines, Local Buzz'*, Keynote presentation to NOSA 2010, the Conference of the Nordic Regional Studies Association.
- Benneworth P., Dassen A., 2011, *Strengthening Global-Local Connectivity in Regional Innovation Strategies. Implications for Regional Innovation Policy*, OECD Regional Development Working Papers no. 01, OECD Publishing.
- Capello R., Fratesi U., Resmini L., 2011, *Globalization and Regional Growth in Europe. Past Trends and Future Scenarios*, Springer-Verlag, Berlin, Heidelberg.
- Charles D., Gross F., Bachtler J., 2012, *'Smart specialization' and cohesion policy – a strategy for all regions?*, University of Strathclyde, European Policies Research Centre, IQ-Net Thematic Paper, no. 30(2).
- Cripps F., Wolleb E., Ciffolilli A., Khurasee N., 2009, *Regional Challenges in the Perspective of 2020. Regional Disparities and Future Challenges*, Background paper on globalisation, ISMERI EURO-PA in collaboration with WIIW.
- Del Castillo J., Barroeta B., Paton J., 2012, *Converting smart specialisation into a regional strategy*, INFYDE Working Paper, year 1, vol. 2, no. 1.
- Foray D., Goenaga X., 2013, *The goals of smart specialisation*, S3 Policy Brief Series, no. 01, Publications Office of the European Union, Luxembourg.
- Gorzela G., 2003, *Bieda i zamożność regionów: założenia, hipotezy, przykłady*, Studia Regionalne i Lokalne, nr 1(11), s. 37-58.
- Gorzela G., 2009, *Metropolizacja i globalizacja a możliwości konwergencji*, [w:] Kleer J., Mączyńska E., Wierzbicki A. (red.), *Co ekonomiści myślą o przyszłości*, Komitet Prognoz „Polska 2000 Plus” przy Prezydium PAN, PTE, Warszawska Drukarnia Naukowa PAN, Warszawa, s. 200-221.
- Góra J., 2013, *Globalne łańcuchy wartości jako narzędzie badania globalizacji*, Organizacja i Kierowanie, nr 2(155), s. 43-64.
- Górka K., Łuszczak M., 2013, *Inteligentna specjalizacja czy raczej sektor „wysokiej szansy” atutem rozwoju regionów?*, [w:] Malik K. (red.), *Polityka rozwoju regionów opartych na specjalizacjach inteligentnych*, Studia PAN KPZK, t. CLV, Warszawa, s. 52-60.
- Guide to Research and Innovation Strategies for Smart Specialisation (RIS3)*, 2012, Smart Specialisation Platform, European Union, Regional Policy, March.
- Huwart J.Y., Verider L., 2013, *Economic Globalisation*, OECD Publishing, OECD.
- Innovation-Driven Growth in Regions: the Role of Smart Specialisation*, 2013, OECD Publishing, OECD.

- Klasik A., 2013, *Nowy ład strategiczny polityki rozwoju regionów. Podejście retro- i prospektywne*, [w:] Malik K. (red.), *Polityka rozwoju regionów oparta na specjalizacjach inteligentnych*, Studia PAN KPZK, t. CLV, Warszawa, s. 41-51.
- Knowledge for Growth. Prospects for Science, Technology and Innovation*, 2009, Selected papers for Research Commissioner Janez Potočnik's Expert Group, November, http://ec.europa.eu/invest-in-research/pdf/download_en/selected_papers_en.pdf (30.03.2014).
- McCann P., Ortega-Argilés R., 2011, *Smart Specialisation, Regional Growth and Applications to the EU Cohesion Policy*, Economic geography working paper, Faculty of Spatial Sciences, University of Groningen, http://ipts.jrc.ec.europa.eu/docs/s3_mccann_ortega.pdf (29.03.2014).
- McCann P., Ortega-Argilés R., 2013, *Transforming European regional policy: a results-driven agenda and smart specialization*, Oxford Review of Economic Policy, vol. 29, no. 2, s. 405-431.
- Ortega-Argilés R., 2012, *Economic transformation strategies. Smart specialisation case studies*, January, http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/c/document_library/get_file?uuid=1f05532a-9ab5-4324-8eeb-4acb7b72e17f&groupId=10157 (26.03.2014).
- Przewodnik Strategii Badań i Innowacji na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS 3)*, 2012, Urząd Publikacji Unii Europejskiej, Luksemburg, http://rpo2020.lubuskie.pl/wp-content/uploads/2013/03/RIS3_guide_PL.pdf (26.03.2014).
- Regionalna Strategia Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2013-2020*, 2012, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Katowice.
- Regions 2020. Globalisation challenges for European regions*, 2009, Background document to Commission staff working document SEC (2008) 2868 Final Regions 2020 as assessment of future challenges for EU regions, Commission of the European Communities, Brussels.
- Regions and innovation policy*, 2011, OECD Reviews of regional innovation, OECD Publishing, OECD.
- Regions benefiting from globalisation and increased trade*, 2009, Study for DG Regio, Final Report, vol. I, Politecnico di Milano, Bocconi University, Milan, IGEAT-ULB, Milan.
- Scott A.J., Storper M., 2003, *Regions, globalization, development*, Regional Studies, vol. 37.
- Territorial Impact of Globalization for Europe and Its Regions. Final Report*, 2012, version 29 June, ESPON & Université de Bruxelles.

SUPPORTING OF SMART SPECIALIZATION OF REGIONS IN THE EUROPEAN UNION IN A GLOBALIZED MARKET

Summary: The paper discusses the influence of the globalization process on the situation of the European regions. The beneficiaries of the globalization process are these regions which join in the international relations and undertake actions taking into account international, and even global, perspective. The development of smart specialization is important in the context of creating regional strategies which would respond to the challenges caused by the globalization process. Some of the EU regions made this area of support a priority. The solutions concerning the creation of smart specialization strategies contributing to the transformation of regional economies which have been developed by them should be used.

Keywords: globalization, smart specialization of regions, competitive advantage.